

БЕЛАРУСКИ НІЖЛЯХ

Адрес рэдакцыі і адміністрацыі:
Берауцускі вул., № 12.

Рэдакцыя зদчынае ад 1 да 2 газа;
кафель поўнай.
Альбомныя—всяма ад 10 да 2 газа.
У всіх альбомах ад 5 да 7 газа.
Рэдакцыя пакідае за сабою права
спрэчыць першыя чаргі рухомыя і
реадрэнцыі.

Цана
асобн. нум. 15 к.

Мінск: з дастаўкой да дому у Мін-
ску на 1 месяц 3 рублі.

Цана абвесткі:
за верш пашты на 1-й стране, 1 ру-
блі апошній—50 кап.

Штодзенная грамадзка-палітычная газэта.

№ 41.

Менск. Аугуст 14 мая 1918 г.

Год I

АБВЕСТКА.

Менская Гарадзкая Управа готым даводзіць да агульнага ведама, што у Будаўнічым аддзеле Управы у сераду 15 гэтага мая ў 1 гадзіну дні адбудзеца устны торг і сарадаванне у закрытых концэртах на дзевяцінах баракі іншымі речмі, знайходзімымі ў Курасоўшчыне.

Ахвотнікі да тарго могуць аглядаль речы у Курасоўшчыне на мейсцу, а кесціны да торгу у Будаўнічым аддзеле Управы што дні ад 10 гада, зрана да 4 пачалудні.

Да торгу павінен быць угресены залог у 5% пропанаванай сумы.

Член Управы.

Ліжынэр В. Цывімскі.

Дзяловод А. Гноінскі.

Менск 14/г.

Ні зі кожнага іншлігантскага чалавека можна было у часе патрізму у Расіі вымагаць, каб си меў большую ідэю за свой асабісты дабрабыт каб ен дзеля гэтай ідэі ахвяровысау сябе цалком. На гэта, жаогу здольны былі толькі адзінкі, якія, нібы вехі, адзначылі шлях да съветскай будучыні.

Гледзючы на тых адражнікаў-ідзялістах, каторыя гіпулі у далекай Сыбіры за сраю праўду, рэдга у каго падыхаліся руки да працы на гарысцічнага народу і агульнага чалавечства. Лепшыя культурныя дзеячы пакінты былі працаўцаў за мяжымі не толькі сваімі бакаўшчынамі, але і расійскай дзяржавы.

У Еўропе іх паважалі чужія ледзі. Там дасігалі яны сабе славу як вучоныя, як культурнікі і інші. У Еўропе, дзе заходзілі сабе прытулак рыцары науки, вандраўца ад усіх народаў настаяла дзеячоу у сферы палітыкі і ўпраўлення як Маскве так і Варшаве і цэнціру пават піцтых вакціяў. Нашыя прафэсіры занімалі катэгіи у Еўрапейскіх універсітатах. А у Маскові астаяліся толькі фабрыкаты тэхнічных самівару і тыя прафэсіры, якія былі араз меру спакойныя, умелі ладзіць большай трагедыяй—прызівам у нашу эмігурацію шкодных земляў і запаўтасці, што дылянівалі ўсіх пісціўных студэнтаў цалекаму начальнству. Гэтага атмасфэру стварылі леджыцы, атмуненія чорнымі скрыдламі расійскай жандармеры.

Але усе-ж такі у расійскай тут найбліжэйшыя часы з ад-

ной стараны, а польскія чылі-
вовыя класы з другой стараны
напацвали, іх баляладачы
рук. Рознымі піараудамі ста-
раліся яны абізлічыць белару-
скі народ. Беларускі друг
быў забаронены на до-
ступні часы. Ужо у пачатку
нашага атраджэння, калі белару-
скі студэнтскі гурток ханеу-
выдаць беларускі пісмены
«Тарас на Пінасе», то па-
вінны былі казаць пэнзару,
што гэта на баўгарскай мові.

«Ваша гісторыя півтарацца,
туманная, ваша мова—зъмесць
польскіх і расійскіх слоў, ваш
народ гэта—масса катализу і
праваслаўные, а пі беларусы...»
— трубілі пашыя працуўнікі у
польскіх або расійскіх газетах.
— «Вы нікаго права пі маце-
це на істнаванне. Весь мы
вас прыгораем...»

Толькі супраціўнічэнні яны
пікоты рабіць пі малі. Адво-
вазілія брэмя прафтэй імі у
пашым цызыланальнім краблі
дасцяліся і цяні: запущэнне
і пустата пашых гарадкоў дає
сабе знаць, рух жыцця слабы
і людзям з вяшчайшай асветай,

толькі рэдкім спэцялістам
толькі атрываецца іншы маг-
чымасць творчай працы. Грунт-
есьць багаты, а пашынніца-
ен у шмат разу болей тады,
кі згрунтуюцца ў пашым
краю ўніверсітэцкі і фабрыч-
ныя цэнтры.

Уражэнні.

(Аб падаронку у «соціалистично-
ную, федэративную...»)

I

Была раніца, калі пятнік
стаў на вакзалі Орша Ал. ж.
д.

Вясновілі промені ласкава-
го сонца пікава зазірнулі праз
шыбу на мой твар і змусілі
устаў.

Праз атміненія дзіверы за-
гоні даносіцца да мякіх вушней
чысьці ахрыніцай вослікі і гроз-
ная ланіта. З прасонія пі
разу здагадаўся хто каго
змініл і дзе я.

Атчынлю вакно, і высовы-
вілі з галавой па съвет Бол-
гры. Ли самага майстроша носа у
шэрай пі то сыйца пі то шы-

нэлі з туным абвеграным тва-
рам з вялікай як цэг вінтоў-
кай прасунуўся традыцыйны
для «федэратыўных» парадкаў
«таварыш», грозна асаджыва-
ючи ад поезду людзей ханеу-
шых сесці у вагоны; за ім па-
важна праходзіць другі, трэці
частуючы ўсякі па свайму сва-
бодных грамадзян.

— Говорят тибе нильзя так
и нильзя» грозна рычэ «тав-
арыш» на нейкага «бежанца»,
каторы памутлоўшымі вачыма

глядзеў на вагоны ік
зазвенение. «Бить буду», чую аз-
вауся другі, калі устану што
«бежанец» хоча спрабаваць
шчасція з другога канца ваго-
ну.

Бежанец утраціўши веру
на удачу, націскаецца у гурт
і агладае здалёку фігуру шпаг-
сылуца каторы стаіць у вак-
не вагона. Бідаш па яго вочах,
што ён гатоў Бог ведає
што знесці, абы напасці у
вагон і схадзіць куды яго ру-
пашь, але гэтага пі можна, бо у
вагонах гэтаго поезду прыват-
ным асобам схадзіць забаронено.

Выходжу на вакзал, і пры-
ступаюшы да «бежанца». —
«Куды башка хочаш схадзіць» —
питаюшы яго. Твар «бежанца»

— забідніўшыся кака ец, агля-
даючы маю фігуру. — «Жонка
у большіці памірае, даведа-
ча хачу, а чакаю таго Максіма
Горкага*) пакуль ен пры-
бліжицца, — вельмі доўга... Доў-
га... Можа пан дазволіце пра-
ехаць? — питаетца ён, — бачу-
чи мае ясныя гузікі і цэнкі

на шапцы.

Вытлумачыўши дзеду, што
я права дазволіць праезды пі
маю, адышоў далей на пэ-
ррон для агляду других куткоў.

Выходжу па вакзала. Пер-
шым што відаецца у вочы, —
гэта гарбузікі густа насычены
на ўсей плошчы.

У пас-
більш нейкі асобнік пах, той
што пі так даўно пілаваў у
нас на вакзалах. Стараюшися
*) тов.-пасс. поезд.

прасунуца між людзей па
пустое месца і добра пры-
гледзіца: я-ж за граніцай, я,
мічук, гасціні ў тых, каторы
ні так даўно апекавалі
намі.

Калі плоту па каменнай
падлодзе укроціўшыся у апучы
сніць у скват нейкага дзеци...
іх здаенца было чацверо. Яс-
ная прамені асветляючы па-
хадзеўшыя тварыкі, быткам
то жадаюць сагрэц, атуліць
іх сваіх цеплатой.

Са слоў маткі, каторая сядзіць тут-жа па іх, даведываю-
ся, што ужо другую пядзелю
наватуюць пад небам, чакаючы
пропуску дамоў. — З другога
боку даносіца дзяціны плач:
«Мамка, малака, мамка малака».
Падыходжу. Згаладалое-
дзіца у згладзілай маткі про-
сіць купіць малака у кабеціны,
якая прыстроілася з сваімі
бітонамі і бутэлькамі тут-же
ли іх.

«Дзіцяцак, яно ж вельмі да-
рагое, супакоўвае маші: даючи
ім у рукі чорствую скрышку
хлеба. «Малака хачу!» у ад-
зін голас цягне дзіця, я...

У быўшай першай клясе па-
канапе сьнедаючы трох «тава-
рышы». Ля іх у кутку ад-
нушы галаву сініць нейкі
барадаты жыд, тут жа ля яго
сцінуўшыся у кулачок заснуй-
другі.

«Таварышы» запэтына жу-
юць каубасу і запіваюць гар-
батай. «Сматрі» — кажа з іх
адзін, — у энава жыда барада
на старую рагожу нахожа, так
і прыстца чтобы за прядь потянуць».

«Попробуй потяні, — каже
другі, — не развязашся». Трэ-
ці «таварышы» вічога ні кажу-
чы апарожніваючы кубак, ас-
таткі гарбаты пі ў шак ліе
на сонных жыдоў.

Прасыпаючы або—глінічы
перы у гару чы ні йдзе часам дождж
— а пасля убачыўши жартую-
лівых «таварышоў», пакрыў-
жанаі, укручыўшы галовы у
лахманы і моукі кладуцца.

Іду далей. Калі дэзвірай
трэцій клясы стаіць кабета—
салдат і загане у вакзал. Стараюшися
людзей, каторым ішчэ пі трэ-
ба ехаць.

«Ну праходаі, праходзі,— камандуе яна—мужыкам, каторыя аглядаюць ле фігуру.

«Не видал, что-лі?» пытаецца яна у аднаго, ні адразу улезшага у дэзверы.

«Да видели, видывали таких синиц—чэвэ харашава, а этава дэрма вона сколька?»—адка зімвае той праціскаючыся у гурт.

Трэці званок... Цагнік краеца,—еду у Москву...

Галубок.

(Да др. №).

Агульныя весткі.

БЭРЛІН. 10 гм. «Вольф» Статс-секрэтар Ф. Кюльман прыбыў у Бэрлін у пятніцу раніцай. Яго сцакалі імперскі канцлер і статс-секрэтары другіх урадаў імперыі.

БЭРЛІН. 11 гм. Урадова. Імперскі канцлер, гр. Гэртлінг і міністр загранічных справаў Ф. Кюльман у пятніцу вечарам выехаі у найвыхшую глаўную кватэру.

ГААГА. 10 гм. Амерыканскія газеты надрукавалі па-пажежскую мірную грамату, у каторай Шапа прынаміпае, што ужо мінающа 4 гады, а моц вайны усе павялічываеща.

Прынаміпае ён, сказанае царом Давідам, што спраделівасьль і згода павінны ёсьці разам, і выказуе надзею на чайхутчайшы прыход гэтаго.

На св. Петра і Паўла пажеж наказуе паўсядах імпу с прозбай аб спакою.

РОТТЕРДАМ. 10 г. м. «Вольф». Подлуг весткі «Reuter», большевікі консул у Глазго Машон прыгавораны судом за падбіаючыя да бунту прамовы на 5 гадоў у арыштанскія роты.

АМСТЭРДАМ 10 г. м. «Вольф». Подлуг весткі «Times» с Пекіну Казацкі атаман Семенов абвесціў устаноўленне забайкальского ураду і сам стаў на яго чале.

ГААГА. 9 гм. Атказуючы на запытаючы ў шкіней палаці Бальфур сказаў што апельскі урад ні замераецца назначаць пасланика у Валіка-расю.

РОТТЕРДАМ. 9 гм. Сюды паведамляюць з Нью-Йорку, што тамака стварылася «ліберальная камісія», якая мae даваець Валікарускому ураду практычныя і тэорэтычныя рагы, а також быць пасрэднікам пры большевікіх ніпаразуменіях с коаліцыяй.

ЖЭНЭВА. 9 гм. Амерыканскі урад сэксістраўваў у Бруклінскім порце урадавы Валікарасійскі пароход «Іртыш» ёмкасцю ў 7,500 т., на якім быў нагружаны паташ на суму 5 мільёнаў, франкаву.

ЖЭНЭВА. 9 гм. Паведамляюць с Болгагай, што быўши расейскі міністр загранічных справаў Терещэнко учёк з Патрапаўлаускай краісці ёй перебраўся за шведскую граніцу.

Весткі з Расіі.

— Расійскім Урадам пастаўлено збройны 3000 новых пачтова-тэлеграфных кантараў з ашчаднымі кассамі пры іх. На арганізацію новых кантараў настасіновано 66,000,000 р.

— «Рэвалюцыя у Москве» каstryчніка—лістапада мінуўшага года, на доўга будзе жыць у памяці усяго культурнага съвету тымі руінамі якія яна спрапала у Маскоўскім Крамлю. Гарматнімі набоямі папрабівали съцены сабораў і двароў і нікаторыя з іх, як напр. у Архангельскім саборы, тримаюцца хіба цудам. Разрывы набояў у сядзібіне съвятога і стараадуних будынкаў папрабівалі абразы, па разварочвалі алтары, папасавалі съценнія малюнкі. Куламі і асколкамі гранатаў ушкоджаны нікаторыя высока пачытаныя абразы, як Нечэрская Матка Божая і св. Мікалая. На Мікольскай браме збіта кюта з абразу св. Сям'і абраз прастрэліны у шмат якіх мейсцох. На віске съвятога зъяве кулявая рана, кяля галавы і плеч пірарымыны узор кулявых ранаў. У сядзібіні кантараў цэркви пароблены блузнерскія надпісы, папасавала пірыйстойная ляянка. Калі ўходу у царкву Міколы Гостунскага (на верху званіцы Івана Валіка) устроілі ніпартрэбнае месцо.

Асобная камісія усерасійскага праваслаўнага сабору выдаала книгу ілюстраваную фотографіямі с поўным апісаннем усіх шкод панесеных Крамдем.

— Каб укараць Уральскіх казадоу, якія мешаюць у савецкія справы, камітэт Рязано-Уральскай ж. д. прыразаў за-

штынічную усікія работы на участку ад Уральска да Ершава на Уральскай дуці, алагнавашы усе вагони і цягнікі ў Пакроўску і Красны Кут. Да атысткі ўсей ж. д. тэрыторыі гор. Уральск ізаліруеца саўсім: заняўшыся як урадавы, так і ж.-д. тэлеграф.

— Мусульманскі напынальны урад у Уфе па загаду з цэнтру зачынены за помачу весяной сілы. Дзелаводство і гроды сэксістраўваюць.

— Бембесіўскі «исполнік» Уфімск. губ. абліжны контрыбуцый заможнейшых жыхароў. Контрыбуцый вымагаеца ад 1000 да 100,000 руб. з асобы. Ніплацичных арыштоваюць.

— У адчоеце ваенай інспекцыі па ваенным і марскім спраўам за подпісам Н. Падвойскага гаворыцца: У Арле інспекцыя установіла поўную адварванасць ад пэнтру, абсалютна пізнайходжанне дысципліны, шэрэговых і тактычных пызвішчніц, рахунку броці і інтэндантуры, пімемно рэкоўдукціўнай установой.

— У адчоеце ваенай інспекцыі па ваенным і марскім спраўам за подпісам Н. Падвойскага гаворыцца: У Арле інспекцыя установіла поўную адварванасць ад пэнтру, абсалютна пізнайходжанне дысципліны, шэрэговых і так-

З Украіны.

БЭРЛІН. 10 гм. На Украіне асобы чакаўшыя ладу, гатовы падтрымаць новы урад Зіменса ураду прыйшли без перашкод. Шырокія варствы народу дыхаюць воліней, спадзяюцца, што палажэнне падзіца. Труднасьці у ластаўцы збожжа, ісцпачынка віглядзі на дастаўку вугля з Нямеччыны адсунуўца закіпцем Данецкага вугольнага басейну. Дзякуючы нашым пасуваючымся аварэцыям у Крыме значла змінейшыліся небезпекі, пагражадаўшы марской транспортай дарозе з боку разбойнікаў с Чорнаморскага флоту.

Дэмакратычная ліня дзене-дзе ужо зроблена. Можна спадзеванна пачатку мірных украінска-вялікарускіх пераговороў.

Газета «Кіевская Мысьль» у № 70 за 9 мая піша: «6 мая да міністра Загранічных спраў Н. П. Васіленко заходзіла Беларуская дэлегацыя, у склад якой уваілі Доўнар-Запольскі й А. І. Цывікевіч. Члены дэлегацыі мелі параду з міністром аб справе далучэння да Украіны часткі Гомельскага павету, абеларускай гандлевай палаце, а так сама прасілі каб забезпичыць харчаваннем галадуючае населеніе беларускіх вобласцей.

МЕНСКАЕ ЖЫЩЦЕ.

У скнаровай палаце і назначайстве прашлі і нямецкай уладай падцверджаны павялічаныя нормы акладаў пэнсіі служачым, с прычынай дарагоу: аснауны (царскі), сутачны і % прыбауки. Па гэтых нормах канцэлярскія служчыя атрымоўваюць што месяц 200 руб.

Харчовай часціцю Л. Р. ж. д. норма штомесячнага ужывання цукру для служачых вызначэна 4 фунты на душу.

Угалаўная сесія апружнаго суда у Менску адчынілася 28 мая. Покуль што назначэнны для разбору 9 дзел.

Выпоўнічым працу старшыні покуль што будзе Шыльдар. Яго мае замяніць Розанову, каторы прыедзе з Масквы, куды ен быў эвакуіраваны у 1915 г. са справамі суда.

Пытанне а прыняціі зноў на службу эвакуіраваных канцэлярскіх служчых, каторыя асталіся паняпер за бортам, покуль што ні выяснено, дзеля зменышэння мейсццау (40) у місцовым апружнагм судзе цалком ужо запоўненых.

У консультацыі прысіжных павэранных гэтымі днём адчыненай, са спіску агульнага іх ліку (47) да вайны, выкасаваны дзеля адходу да другіх судзебных апружагаў і па другіх прычынах 15 чал.

Едраджанне кліентуры наўраталася складам 12 асоб: Скірмунта, Уласова, Алексюка, Баронкі, Гадлеўскага, Серады, Косцьевіча, Аусяніка, Грыба, Пашкевіча, Лесіка і Смоліча.

Ні дзіва, што нікаторыя з іх (Валынскі, Мётлін і др.)

Афіцыяльнае павядамленне Нямецкага вархусоўнага камандавання за 13 мая 1918 року.

З А. А. Д. У ваколіцах Кэммелю пагнулася рухавая артылерыйская чыннасць ў звязку з мескімі пахотнымі бітвамі, на другіх вучастках яна так сама ажыўлялася пад вечар. У даліні Апкры поуднева—захадней Альберта была адбіта ангельская атака. На шмат мейсцаў фронту ніпрыяцель працягваў свае разведчыны баёве. Пры іх адбіцю мы забіралі піадін раз палонных. Ніпрыяцельскіе наезды страты налічываюць за Красавік месяц на нямецкіх фронтах 15 прывізных баёнаў і 271 аэроплан, з якіх 122 упалі з-заду нашых ліній, а рэшта на том баку ніпрыяцельскіх пазыцыяў. Мы страцілі ў змаганні 123 аэропланаў і 14 прывізных баёнаў.

З іншых тэатраў вайны нікакай інформаціі.

Першы Генэрал-кватэрмейстар фон-Людэндорф.

Курсы беларусознаўства.

14 мая лекцыі ні будзе с прычыны скоду Рады.

Весткі с краю.

3 Магілёва.

Бальшэвіцкая часць Магілеўшчыны стаіць перад голадам. Даўней, пры нормальных варунках, сюды ўвозілася с поўднёвых губерній сярэднія лічбы хлеба каля 4,500,000 пуд. хлеба у год. На гэты год жаднага падвозу німа. Назначаны на люты месяц г. г. парад хлеба ў 600,000 пудоў, праз віцье відзе паўтічнае пала же вайны у Расіі ні мог быць споўнены. Не гледзючы на надзвичайнія старанні хлеба пі удалося дастаць ані с Таўры, дзе яго нават ужо былі нагрузкі, ані с Екацерынаславічы, хоць тут былі і гроши падзел заплочны. Толькі тэрміновая дастаўка хлеба з Сыбіру магла б юратаваць ціпер губерню ад голаду і заўгібелі. Яшчэ на пачатку лютага па шмат якіх гарадох і мястэчках хлебная пайка устанавілася у $\frac{1}{4}$ ф. Насильніцтва звычайнае звышэйшай грамадзянскай уладай у краю.

У канцеры Л. Р. ж. д. служчым выдаецца пэнсія у размёры 50% нормы акладаў, істнаваўшых пры Керзінскім.

Нямецкі граданачальнік, выслухаўшы просьбу дэлегацыі аб прыбауцы да 100%, абецаў дзеля гэтай справы звышэйшыя з вышэйшай грамадзянскай уладай у краю.

Хор афіцэрскага біоро, пеяўшы ў падзелю 12 мая у цэркvi б. школы съліпых літургію, прыঠігну шмаг людзей.

Усе ведалі, што гэты хор—дзіціца вялікадольны Агрэневай-Славянскай.

Хорам былі мастацкі выпоўнены усе канцэртныя песьніяпні літургіі.

Харчаванне места. Цукер ($\frac{1}{4}$ ф. за 45 к.), соль ($\frac{1}{2}$ ф. за 10 к.) і адна пудэлка запалак за 12 к. пачніць выдаўцца па бонах с 15 мая на старыя кніжкі, а с 20 мая—на новыя. На гэтым жа тыдні усім маючым кніжкі дадуть 4 фун. хлеба на душу і недаданы 1 ф. за мінууши тыдзень.

Вышэй азначэнія цукер, соль і запалкі выдаўцца на 2 тыдні; дзеля павялічэння норм пайка прымаюцца меры нямецкай улады, мест. харчэвога камітэта і таргова-прамысловых кругаў, рашыршыя звязаць таварныя зносіны з Расіяй.

У Беларускай Радзе заутра, 14 мая, адбудзеца чароднае пасядзенне дзеля выбараў прэзідэнту і камісій: асьветы, юрыдычнай, па народнай гаспадарцы і інш.

Рада старэйшын з'арганізавалася складам 12 асоб: Скірмунта, Уласова, Алексюка, Баронкі, Гадлеўскага, Серады, Косцьевіча, Аусяніка, Грыба, Пашкевіча, Лесіка і Смоліча.

Беларус.

Рэдактар А. Прушынскі.

Выдавецтво Т-во «Заранна».